

5.5 ČLOVĚK A JEHO SVĚT

5.5.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Obsah vyučovacího předmětu Člověk a jeho svět je dán obsahem vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Předmět rozvíjí základní poznatky žáka o životě společnosti, o živé a neživé přírodě a jejich významu pro člověka; pomáhá žákům utvářet citový vztah k rodné zemi, k nejbližšímu okolí. Vychází z prvotních zkušeností, znalostí a vědomostí žáka, ze specifík místa kde žije. Žák se učí nově nabyté znalosti a dovednosti uplatňovat v běžném životě. Žáci si vytvářejí základy hodnotového systému a zdravého životního stylu. Osvojují si a upevňují vhodné chování a jednání mezi lidmi, učí se chápat rozdílnosti mezi jednotlivci a tolerovat je, navzájem si pomáhat a spolupracovat.

Vzdělávací obor oblasti Člověk a jeho svět je členěn do tematických okruhů:

- *Místo, kde žijeme*
- *Lidé kolem nás*
- *Lidé a čas*
- *Rozmanitost přírody*
- *Člověk a jeho zdraví*

V tematickém okruhu *Místo, kde žijeme* se žáci učí poznávat své nejbližší okolí, orientovat se v něm a cítit se v něm bezpečně. Postupně poznávají nejbližší okolí místa bydliště a školy a dále své znalosti rozšiřují o důležitá místa v obci, regionu, zemi.

V tematickém okruhu *Lidé kolem nás* se žáci učí základům společenského chování a jednání. Uvědomují si, že lidé se od sebe navzájem liší a učí se tolerovat odlišnosti mezi lidmi. Při praktických činnostech se žáci učí spolupracovat. Seznamují se se základními právy dítěte. Učí se chování v krizových situacích, jak jim předcházet, jak na ně reagovat.

V tematickém okruhu *Lidé a čas* se žáci učí orientovat se v čase a určovat ho. Poznávají, jak se život a věci v toku času vyvíjejí a mění. Rozlišují přítomnost, minulost a budoucnost. Důležitou složkou je praktické poznávání způsobu života v nejbližším okolí, návštěva významných historických památek v místě bydliště.

V tematickém okruhu *Rozmanitost přírody* se žáci seznamují se změnami v přírodě v průběhu roku. Učí se při praktických činnostech sledovat, jak změny v přírodě ovlivňují činnost lidí a jejich život a jaký vliv má činnost lidí na přírodu. Vytvářejí si vztah k přírodě a poznávají, že pro další život lidí je velmi důležitá ochrana životního prostředí.

V tematickém okruhu *Člověk a jeho zdraví* žáci poznávají sami sebe, seznamují se se svým tělem, učí se poznávat jeho funkce. Učí se dodržovat správné hygienické návyky a uvědomovat si jejich důležitost pro ochranu zdraví. Poznávají, co jejich zdraví prospívá a co ho poškozuje, jak se dá předcházet škodlivým vlivům. Učí se za své zdraví zodpovídat a pečovat o ně.

Předmět Člověk a jeho svět se vyučuje od 1.-5.ročníku. V 1.-3.ročníku má vyučování rozsah 2 hodin týdně, ve 4.-5.ročníku 3 hodiny týdně.

Výuka předmětu je zpravidla organizována v kmenových třídách nebo v učebně informatiky. Nezanedbatelná část výuky probíhá na školním pozemku nebo mimo budovu školy – v blízkém okolí školy a v různých částech obce. K preferovaným formám výuky patří i exkurze do různých institucí a do zajímavých přírodních lokalit.

Výchovné a vzdělávací strategie

Ve vyučovacím předmětu Člověk a jeho svět uplatňujeme takové postupy a metody, které vedou k naplňování následujících kompetencí.

Kompetence k učení

- Podporujeme různé přijatelné způsoby dosažení cíle
- Podporujeme samostatnost a tvořivost
- Seznamujeme žáky se základními pojmy a termíny, vede k jejich porozumění
- Dáváme žákovi příležitost pracovat s různými druhy učebního materiálu a učebních pomůcek
- Dbáme na rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech
- Zaměřujeme se na aktivní dovednosti, učivo používáme jako prostředek k jejich získání
- Učíme trpělivosti, povzbuzujeme

Kompetence k řešení problémů

- Podněcujeme žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů
- Učíme žáky nebát se problémů, hovořit o nich a přijímat odpovědnost za svoje chování
- Vytváříme praktické problémové úlohy a situace a učíme žáky je řešit

Kompetence komunikativní

- Klademe otevřené otázky, zadáváme úlohy rozvíjející tvořivost, samostatnost a slovní zásobu
- Vedeme žáky ke srozumitelnému vyjadřování a ke schopnosti vést dialog
- Připravujeme žáky na zvládnutí komunikace s jinými lidmi v obtížných situacích
- Důsledně vyžadujeme dodržování pravidel stanovených ve školním řádu, jako přípravu na dodržování zákonných norem a morálky společnosti
- Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy žáků
- Učíme žáky naslouchat druhým, jako nezbytný prvek účinné mezilidské komunikace
- Klademe důraz na kulturní úroveň komunikace

Kompetence sociální a personální

- Rozvíjíme u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých
- Podporujeme vzájemnou pomoc žáků a vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují
- Učíme žáky toleranci ke svým spolužákům

Kompetence občanské

- Vedeme žáky k aktivní ochraně životního prostředí a svého zdraví

- Netolerujeme nekamarádské chování a odmítnutí požadované pomoci
- Učíme na konkrétních modelových příkladech pozitivní a negativní projevy chování lidí
- Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy žáků

Kompetence pracovní

- Učíme žáky pracovat přiměřeným pracovním tempem
- Učíme žáky chránit své zdraví při práci
- Vedeme žáky k utváření pracovních návyků
- Snahu a kvalitně odvedenou práci vždy učitel pochválí
- Vedeme žáky k dodržování vymezených pravidel, plnění svých povinností a závazků

5.5.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Člověk a jeho svět

Ročník: 1.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl :</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvládnout orientaci v okolí svého bydliště a v okolí školy 	<p>Žák by měl :</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazvat svoje bydliště - ukázat budovy v okolí školy podle nápovědy - označit školní prostory - vybrat školní potřeby 	<p>MÍSTO, KDE ŽIJEME Domov a jeho okolí – Jméno a příjmení Škola – Prostředí školy</p> <ul style="list-style-type: none"> - Naše škola a okolí školy - Naše třída, školní potřeby, chování ve škole, bezpečnost 	<p>Čj, Vv, Pč OSV1, OSV2, VDO1</p>
<ul style="list-style-type: none"> - popsat a zvládat cestu do školy 	<ul style="list-style-type: none"> - vybavit si cestu do školy (na vycházce) 	<p>Základy dopravní výchovy – Bezpečná cesta do školy a ze školy</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - znát role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišovat blízké příbuzenské vztahy 	<ul style="list-style-type: none"> - říci své jméno a příjmení - pojmenovat členy rodiny - pojmenovat činnosti členů rodiny 	<p>LIDÉ KOLEM NÁS Moje rodina – Vztahy mezi jednotlivými členy rodiny</p> <ul style="list-style-type: none"> - Co kdo doma dělá, povinnosti členů rodiny - Zařízení bytu 	<p>MuV2</p>
<ul style="list-style-type: none"> - mít osvojené základy společenského chování 	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravit, poděkovat, požádat o něco - udržovat pořádek, uklidit si 	<p>Správné a nesprávné chování</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - projevovat toleranci ke spolužákům, jejich přednostem i nedostatkům 	<ul style="list-style-type: none"> - zapojovat se do společných her - učit se kamarádit 	<p>Tolerance ke spolužákům</p>	<p>MuV2</p>

- pojmenovat nejběžnější povolání a pracovní činnosti	- vybrat z obrázků povolání, které zná a pojmenovat ho	Druhy povolání	
- vědět, jak se chovat při setkání s neznámými lidmi	- se seznámit s tím, že nesmí nikam chodit s neznámými lidmi ani od nich nic brát	Setkání s cizími lidmi Prvky sexuální výchovy	
- zvládnout jednoduchou orientaci v čase	- pamatovat, který den je dnes	LIDÉ A ČAS Názvy dnů v týdnu	
- znát rozvržení svých denních činností	- přiřadit obrázky k jednotlivým částem dne	Části dne	
- rozlišovat děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti	- sdělit, co dělal, když přišel ze školy - sdělit, co dělal ráno než šel do školy - říci, co měl k snídani	Práce a odpočinek, volný čas a jeho využití	
- poznávat různé lidské činnosti	- poznat, co na obrázku člověk dělá	Lidské činnosti	
- popsat a porovnat viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	- vybrat alespoň jeden obrázek a správně ho přiřadit k roční době - třídit oblečení, které nosí v létě a v zimě	ROZMANITOST PŘÍRODY Příroda na podzim, v zimě, na jaře, v létě Vánoce, Velikonoce Luční květy Oblečení v ročních obdobích Hry dětí	Čj, Vv, OSV1, OSV2, EV3, EV4

- poznat nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat	- vybrat z obrázků domácí a volně žijící zvířata a pojmenovat je - poznat některá zvířata po hlase	Domácí zvířata a jejich mláďata Volně žijící zvířata	
- pojmenovat základní druhy ovoce a zeleniny a poznat rozdíly mezi bylinami a dřevinami	- vybrat z obrázků druhy ovoce a zeleniny, které zná a pojmenovat je - vybrat a pojmenovat některé květiny	Ovoce a zelenina Rostliny	Vv, Pč
- uplatňovat základní zásady chování v přírodě	- poznat správné – nesprávné chování v lese	Chování v lese Ochrana přírody	EV4
- uplatňovat hygienické návyky a zvládat sebeobsluhu	- rozumět pokynům učitele ohledně hygienických návyků a sebeobsluhy - uklízet svoje místo	ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ Ochrana zdraví a čistota Základní hygienické návyky Úklid svého místa	Pč, OSV1, OSV2,
- dodržovat zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných	- dodržovat ty nejjednodušší zásady bezpečného chování	Zásady bezpečného chování	
- uplatňovat základní pravidla silničního provozu pro chodce	- bezpečně pod vedením přejít silnici - nacvičovat chůzi po chodníku	Pravidla silničního provozu pro chodce	

Člověk a jeho svět

Ročník: 2.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl :</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvládnout orientaci v okolí svého bydliště a v okolí školy 	<p>Žák by měl :</p> <ul style="list-style-type: none"> - znát své bydliště - pojmenovat budovy v okolí školy 	<p>MÍSTO, KDE ŽIJEME</p> <p>Domov a jeho oko - Adresa bydliště</p> <p>Škola – Naše škola a třída</p>	<p>Čj, Vv, Pč</p> <p>OSV1, OSV2, VDO1</p>
<ul style="list-style-type: none"> - popsat a zvládat cestu do školy 	<ul style="list-style-type: none"> - si vybavit cestu do školy - bezpečně a samostatně přecházet vozovku - pojmenovat nejběžnější dopravní prostředky 	<p>Cesta do školy a ze školy</p> <p>Pravidla slušného chování na ulici</p> <p>Druhy dopravních prostředků</p> <p>Pravidla silničního provozu pro chodce</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - znát nejvýznamnější místa v okolí 	<ul style="list-style-type: none"> - znát některé významné budovy města 	<p>Okolí školy a významná místa v okolí školy</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - znát role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišovat blízké příbuzenské vztahy 	<ul style="list-style-type: none"> - říci své jméno i příjmení - pojmenovat všechny členy rodiny - znát alespoň křestní jména členů rodiny 	<p>LIDÉ KOLEM NÁS</p> <p>Jméno, příjmení</p> <p>Jméno rodičů</p> <p>Chování k rodičům a sourozencům</p>	<p>MuV2</p>
<ul style="list-style-type: none"> - mít osvojené základy společenského chování 	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravit, poděkovat, požádat, poprosit 	<p>Pravidla slušného chování ve škole i na ulici</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - projevovat toleranci k odlišnostem spolužáků 	<ul style="list-style-type: none"> - zapojit se do společných her - pomoci spolužákovi, neposmívat se 	<p>Chování ke spolužákům</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - pojmenovat nejběžnější povolání a pracovní činnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - pojmenovat povolání na obrázku - předvést některé pracovní činnosti 	<p>Modelové situace: V obchodě, Na poště, telefonování</p> <p>Povolání</p>	

- vědět, jak se chovat při setkání s neznámými lidmi	- vědět, že nemá mluvit s cizími lidmi ani si od nich něco brát	Setkání s cizími lidmi, nebezpečí, které s tím souvisí	
- zvládnout jednoduchou orientaci v čase	- vyjmenovat dny v týdnu - pojmenovat, který den je dnes, včera, zítra	LIDÉ A ČAS Dny v týdnu	
- poznat, kolik je hodin	- poznat celou hodinu	Hodiny ukazující celou	
- znát rozvržení svých denních činností	- roztřídit obrázky do jednotlivých částí dne	Od rána do večera	
- rozlišovat děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti	- pojmenovat, co dělá ráno, v poledne a večer - pojmenovat snídani, oběd, večeři	Denní režim	OSV2, MuV2
- poznávat různé lidské činnosti - popsat viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	- vybrat, pojmenovat a předvést některé lidské činnosti - roztřídit obrázky do jednotlivých ročních období - poznat některé jarní a podzimní květiny - poznat, co roste v sadu	Lidské činnosti ROZMANITOST PŘÍRODY Příroda na podzim, v zimě, na jaře, v létě - dané měsíce - práce na poli, v zahradě, v sadě - zimní sporty - Vánoce a Nový rok - tání ledu, sněhu – povodně - jarní, letní, podzimní květiny - kvetoucí stromy - včela - změny v přírodě a účinky slunce - senoseč, žně	Čj, M, Vv, Pč OSV1, OSV2, EV3, EV4

- poznat nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat	- poznat domácí a volně žijící zvířata - vybavit si, proč odlétají někteří ptáci	Domácí zvířata Volně žijící zvířata v zimě Naši ptáci v zimě	
- pojmenovat základní druhy ovoce a zeleniny a poznat rozdíly mezi dřevinami a bylinami	- třídít ovoce a zeleninu - pojmenovat nejnámější druhy ovoce a zeleniny - třídít dřeviny a byliny	Ovoce a zelenina Sklizeň ovoce a zeleniny	
- uplatňovat základní zásady chování v přírodě	- vybavit si pravidla bezpečnosti při koupání, opalování - uvést příklad nevhodného chování v přírodě	Bezpečnost při sportech, koupání a opalování Ochrana přírody proti znečišťování	
- uplatňovat hygienické návyky a zvládat sebeobsluhu	- rozumět pokynům v oblasti základních hygienických návyků - zvládat základní sebeobsluhu	ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ Osobní hygiena	
- dodržovat zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných	- vybavit si nebezpečné předměty - uvést příklad, jak by mohl jimi sebe nebo někoho ohrozit	Zásady bezpečného chování	
- uplatňovat základní pravidla silničního provozu pro chodce	- chodit správně po chodníku - přecházet silnici po přechodu	Základní pravidla silničního provozu pro chodce	
- pojmenovat hlavní části lidského těla	- ukázat hlavní části lidského těla - ukázat smyslové orgány	Lidské tělo, hlavní části těla Naše smysly (orientačně)	

- dokázat sdělit své zdravotní potíže a pocity	- dokázat říci nebo ukázat, kde ho něco bolí	Běžné nemoci a prevence Předcházení úrazům – bezpečnost	
- zvládnout ošetření drobných poranění	- vyčistit drobné poranění a zalepit jej náplastí	Drobná poranění a jejich ošetření	

Člověk a jeho svět

Ročník: 3.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl :</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvládnout orientaci v okolí svého bydliště a v okolí školy 	<p>Žák by měl :</p> <ul style="list-style-type: none"> - orientovat se v okolí svého bydliště a školy - prakticky ukázat, jak se kam dostane 	<p>MÍSTO, KDE ŽIJEME</p> <p>Domov a jeho okolí – Škola – Naše škola a okolí Vycházky</p>	<p>Čj, Vv, Pč OSV1, OSV2, VDO1</p>
<ul style="list-style-type: none"> - popsat a zvládat cestu do školy 	<ul style="list-style-type: none"> - popsat cestu do školy podle důležitých bodů - zvládnout samostatně a bezpečně cestu do školy 	<p>Cesta do školy a ze školy Pravidla slušného chování ve škole i na ulici</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - znát nejvýznamnější místa v okolí 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenovat a prakticky ukázat důležité budovy ve městě 	<p>Okolí školy a významná místa městě a v nejbližším okolí</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - znát role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišovat blízké příbuzenské vztahy 	<ul style="list-style-type: none"> - znát jméno a příjmení rodičů - znát role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi - rozumět pojmu sourozenec, strýc, teta 	<p>LIDÉ KOLEM NÁS</p> <p>Jméno, příjmení rodičů a nejbližších příbuzných Mezilidské vztahy, chování k rodičům a sourozencům</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - mít osvojené základy společenského chování 	<ul style="list-style-type: none"> - poděkovat, pozdravit, omluvit se, požádat - mít osvojené základy společenského chování 	<p>Základy společenského chování Modelové situace</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - projevovat toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům 	<ul style="list-style-type: none"> - tolerovat odlišnosti spolužáků 	<p>Výchova k tolerantnosti</p>	<p>MuV2</p>

- pojmenovat nejběžnější povolání a pracovní činnosti	- pojmenovat i některé méně známé druhy zaměstnání - popsat podle obrazového materiálu některé pracovní činnosti - vysvětlit, jak se chovat při požáru a seznámit se s důležitými telefonními čísly - se seznámit jak se zachovat při dopravní nehodě	Různé druhy zaměstnání, seznámení i s méně obvyklými typy povolání Stavba domu Na poště, telefonování V pekárně Požárníci – chování při požáru Dopravní nehoda Důležitá telefonní čísla	OČMU
- vědět, jak se chovat při setkání s neznámými lidmi	- vědět, jak se chovat při setkání s neznámými lidmi - vybavit si některá reálná nebezpečí	Upozornění na bezpečnost při setkání s cizími lidmi Prvky sexuální výchovy	
- zvládnout jednoduchou orientaci v čase	- vyjmenovat dny v týdnu a rozdělit je na dny pracovní a volné - vyjmenovat roční doby - se seznámit s měsíci v roce a pokusit se je vyjmenovat - ukázat v kalendáři dnes, včera, zítra, pozítří, předevečírem	LIDÉ A ČAS Časové jednotky – hodina, den, týden, měsíc, rok Měsíce a roční doby	
- poznat, kolik je hodin	- poznat a ukázat, kolik je hodin	Hodiny (celé hodiny)	
- znát rozvržení svých denních činností	- roztrždit obrázky na jednotlivé úseky od rána do večera a popsat dané činnosti	Od rána do večera	
- rozlišovat děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti	- rozlišovat co bylo, co je nyní a co bude	Proměny v čase	
- poznávat různé lidské činnosti	- poznávat různé lidské činnosti	Lidské činnosti Modelové situace	

- popsat a porovnat viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	- popsat a porovnat viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	ROZMANITOST PŘÍRODY Příroda na podzim, v zimě, na jaře, v létě Proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	
- poznat nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat	- poznat a třídít domácí zvířata - vybavit si užitek domácích zvířat - poznat volně žijící zvířata - rozlišit včelu, mravence, motýla - vědět o nebezpečí při setkání s volně žijícími zvířaty	Domácí zvířat Opylování květů -včela, čmelák, motýl Hmyz – mravenec, chroust, saranče Volně žijící zvířata - vzteklna	
- pojmenovat základní druhy ovoce a zeleniny, poznat rozdíly mezi dřevinami a bylinami	- poznat druhy ovoce a zeleniny - poznat rozdíl mezi dřevinami a bylinami - poznat některé houby	Rostliny v našem okolí- ,zelenina,stromy, keře,houby Dřeviny a byliny	
- uplatňovat základní zásady chování v přírodě	- uplatňovat základní zásady chování v přírodě - vědět, jak třídít odpad a kam se odpad dává	Zásady chování v přírodě Péče o životní prostředí, třídění odpadu	OSV1, OSV2, EV3,EV4
- provádět jednoduché pokusy se známými látkami	- provádět pokus podle pokynů učitele	Pokus: Vlastnosti sněhu a ledu	
- uplatňovat hygienické návyky a zvládat sebeobsluhu	- dodržovat základní hygienické návyky - se samostatně obléci, umýt, vyčistit si zuby, zavázat si boty	ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ Osobní hygiena	

- dodržovat zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných	- dodržovat zásady bezpečného chování - objasnit důsledky nevhodného a nebezpečného chování	Zásady bezpečného chování Bezpečnost při sportech, koupání a opalování Co by se mohlo stát	
- uplatňovat základní pravidla silničního provozu pro chodce	- uplatňovat pravidla silničního provozu pro chodce	Základní pravidla silničního provozu pro chodce	
- pojmenovat hlavní části lidského těla	- pojmenovat a ukázat hlavní části lidského těla - ukázat smyslové orgány, dodržovat jejich hygienu	Lidské tělo, hlavní části těla Naše smysly	
- dokázat sdělit své zdravotní potíže a pocity	- dokázat sdělit své zdravotní potíže a pocity	Běžné nemoci a prevence Chování u lékaře, ošetřování člena rodiny	
- zvládnout ošetření drobných poranění	- ošetřit drobná poranění - se seznámit s první pomocí při bodnutím hmyzem	Drobná poranění a jejich ošetření První pomoc při bodnutí hmyzem Předcházení úrazům – bezpečnost	PČ

Člověk a jeho svět

Ročník: 4.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - popsat polohu svého bydliště na mapě, začlenit svou obec (město) do příslušného kraje 	<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazvat obec, ve které bydlí - uvést číslo svého domu - ukázat na mapě obec, kam chodí do školy - ukázat prakticky, kde se v obci nachází úřad, knihovna, pošta, galerie, lékař, památky,... 	<p>MÍSTO, KDE ŽIJEME Adresa bydliště</p> <p>Krajina v okolí obce</p> <p>Orientace v obci</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - orientovat se na mapě České republiky, určit světové strany 	<ul style="list-style-type: none"> - vytvořit s dopomocí plánek zasedacího pořádku žáků ve třídě - seznámit se s plánem obce - ukázat na plánu silnice, domy, rybníky,... - seznámit se s mapou ČR - vybavit si, co znamenají barvy na mapě - popsat některé značky (město, hrad, silnice, hranice) - nakreslit směrovou růžici s vyznačením hlavních světových stran - pojmenovat hlavní světové strany - popsat, jak se určí hlavní světové strany v přírodě 	<p>Plánek třídy</p> <p>Plán obce</p> <p>Mapa ČR Barvy na mapě</p> <p>Značky na mapě</p> <p>Hlavní světové strany</p>	M
<ul style="list-style-type: none"> - mít základní znalosti o České republice a její a její zeměpisné poloze v Evropě 	<ul style="list-style-type: none"> - ukázat hranice ČR - ukázat a pojmenovat hlavní město - pojmenovat naše platidlo 	Hranice ČR	VMEGS2 M

- znát region, ve kterém bydlí, jeho pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti	- seznámit se s památnými objekty - popsat dopravu mezi obcemi - pojmenovat části obce, ve které navštěvuje školu	Památné objekty v obci a okolí Doprava v obci, mezi obcemi Části obce	
- dodržovat pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)	- orientovat se ve školních budovách, ukázat ředitelnu, sborovnu, odborné učebny, ... - pojmenovat členy rodiny - vlastními slovy vysvětlit, kdo jsou prarodiče - vybavit si datum svého narození - vybavit si rozdíl mezi narozeninami a svátkem	LIDÉ KOLEM NÁS Škola, orientace ve škole Rodina, příbuzenské vztahy	VDO1
- rozpoznat ve svém okolí nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých	- popsat vhodné a nevhodné chování svých vrstevníků – o přestávce, mimo školu, při vyučovací hodině, ...	Osobní nebezpečí	OSV1
- znát základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy	- roztřídit předměty, které patří do školy a které ne - vybavit si s dopomocí některá práva a povinnosti žáků	Práva a povinnosti žáků ve škole – školní řád	VDO1
- reagovat vhodným způsobem na pokyny dospělých při mimořádných událostech	- vysvětlit, co to je hromadné ohrožení - vybavit si, jak se má žák chovat při ohrožení - vybavit si, jak se má žák chovat při dopravní nehodě - vybavit si důležitá telefonní čísla	Chování při hromadném ohrožení	

<p>- rozeznat rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pojmenovat aktuální den - vybavit si název předcházejícího a následujícího dne - vyjmenovat všechny měsíce v roce - rozdělit měsíce do ročních období - seřadit části dne a vybrat činnosti, které do určité části dne spadají - vybavit si s dopomocí část dne podle hodin - roztřídit, která obydlí se stavěla dřívě a která nyní - pojmenovat lidská obydlí 	<p>LIDÉ A ČAS Orientace v čase - den, týden, měsíc, roční období, rok</p> <p>Části dne – ráno, dopoledne, poledne, odpoledne, večer</p> <p>Dělení dne na hodiny</p> <p>Lidská obydlí dřívě a nyní</p>	<p>M Čj</p>
<p>- znát významné události a pověsti, které se vztahují k regionu a kraji</p>	<p>- reprodukovat s dopomocí krátké pověsti, které se vztahují k regionu – např. Třemšínský poklad</p>	<p>Pověsti, které se vztahují k regionu</p>	<p>Čj</p>
<p>- poznat propojenost živé a neživé přírody, přizpůsobení organismů prostředí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vlastními slovy popsat vlastnosti živé a neživé přírody - rozdělit přírodniny živé a neživé - uvést s dopomocí příklady propojenosti živé a neživé přírody - vybavit si s dopomocí, jak se organismy a živočichové přizpůsobují prostředí 	<p>ROZMANITOST PŘÍRODY Člověk a příroda - příroda živá a neživá</p>	
<p>- popsat střídání ročních období</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uvést charakteristické znaky počasí a přírody - popsat podzimní práce na zahradě, v sadě, na poli - roztřídit ptactvo, které u nás zůstává a které odlétá - popsat jarní práce na zahradě, poli, v sadě 	<p>Příroda na podzim, v zimě, na jaře, v létě Charakteristické znaky počasí a přírody Podzim na zahradě, v sadě, na poli</p> <p>Příprava na zimu – odlet ptáků</p> <p>Práce na zahradě, poli, v sadě</p>	<p>Čj</p>

<p>- uvést zástupce živočišné a rostlinné říše vyskytující se v nejbližším okolí a popsat jejich základní životní podmínky</p>	<ul style="list-style-type: none"> - popsat podle obrázku části zvířecího těla - vyjmenovat (3) volně žijící zvířata - vybavit si způsob života zvířat ve volné přírodě a ryb - vybavit si péči o ptactvo, lesní zvířata a ryby v zimě - popsat rozdíl podle obrázku mezi bylinou a dřevinou - vyjmenovat některé zástupce bylin a dřevin - popsat části těla kvetoucích rostlin - vyjmenovat rostliny, které se pěstují na zahradě, poli i v sadě - rozřadit ochránce a škůdce ovocných sadů a zahrad - identifikovat podle obrázku druhy stromů - vyjmenovat a poznat lesní byliny a plody - vyjmenovat a poznat (3) luční květiny - vysvětlit senoseč a význam - identifikovat podle obrázku druhy obilovin - vybavit si jejich užití - vyjmenovat ovoce, které zraje v létě 	<p>Hlavní části zvířecího těla</p> <p>Volně žijící zvířata</p> <p>Způsob života zvířat a ryb</p> <p>Péče o ptactvo, lesní zvířata a ryby</p> <p>Byliny, dřeviny</p> <p>Části těla kvetoucích rostlin</p> <p>Ochránce a škůdci ovocných sadů a zahrad</p> <p>Základní druhy jehličnatých a listnatých stromů</p> <p>Lesní byliny a plody</p> <p>Luční květiny</p> <p>Senoseč</p> <p>Druhy obilovin – sklizeň obilí</p> <p>Letní ovoce</p>	<p>Čj, EV2</p>
<p>- zvládat péči o pokojové rostliny a znát způsob péče o drobná domácí zvířata</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vybavit si správné zalévání a ošetřování rostlin - popsat správné stanoviště pro pokojovou rostlinu 	<p>Péče o pokojové rostliny</p>	<p>Pč</p>
<p>- uplatňovat zásady ochrany přírody a životního prostředí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uvést příklady třídění odpadu - vyjmenovat faktory (2), které zhoršují životní prostředí - uvést příklady (2), které mohou zlepšit životní prostředí 	<p>Ochrana přírody, čistota vody</p>	<p>EV4</p>

<p>- pojmenovat a popsat orgánové soustavy</p>	<p>- ukázat a pojmenovat části lidského těla (např. loket, kotník, stehno, lýtko,...) - vyjmenovat nejdůležitější vnitřní orgány (srdce, plíce, ledviny, žaludek) - přiřadit funkce k vnitřním orgánům - ukázat je na obrázku</p>	<p>ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ Části lidského těla Nejdůležitější vnitřní orgány</p>	<p>Tv</p>
<p>- uplatňovat základní dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu</p>	<p>- vysvětlit, proč máme dodržovat správný režim dne - vysvětlit, proč máme dodržovat hygienické návyky - rozlišit potraviny, které jsou zdraví prospěšné a které ne - vyjmenovat (alespoň 2) nejběžnější nemoci - vybavit si, jak se máme chránit před nemocemi - vyjádřit vlastními slovy, jak se máme chovat v době nemoci</p>	<p>Péče o zdraví, hygiena, správný režim dne Racionální výživa Nejběžnější nemoci a ochrana před nimi</p>	<p>Pč, OSV1</p>
<p>- uplatňovat základní pravidla silničního provozu pro cyklisty</p>	<p>- vybavit si bezpečnostní předpisy při jízdě na kole - vybavit si základní dopravní předpisy při jízdě na kole - vybavit si (5) nejdůležitějších dopravních značek</p>	<p>Chování cyklistů v silničním provozu</p>	<p>Tv</p>
<p>- poskytnout první pomoc při drobných úrazech a přivolat lékařskou pomoc</p>	<p>- vlastními slovy popsat první pomoc při drobném úrazu</p>	<p>První pomoc při drobných úrazech</p>	<p>Pč</p>
<p>- mít osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek</p>	<p>- vyjmenovat (3) druhy návykových látek - vybavit si způsob odmítání návykových látek</p>	<p>Odmítání návykových látek</p>	<p>OSV3</p>

Člověk a jeho svět

Ročník: 5.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - popsat polohu svého bydliště na mapě, začlenit svou obec (město) do příslušného kraje 	<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - popíše polohu svého bydliště na mapě - zařadí svou obec do příslušného kraje 	<p>MÍSTO, KDE ŽIJEME Místní oblast na mapě</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - orientovat se na mapě České republiky, určit světové strany 	<ul style="list-style-type: none"> - ukázat na mapě pohoří, vodní toky, nížiny - ukázat, jak se určí hlavní světové strany kompasem, buzolou - určit sever na mapě pomocí buzoly, kompasu - předvést zacházení s kompasem, s buzolou - vyjmenovat a rozlišit druhy map (alespoň 2) - vlastními slovy vysvětlit k jaké mu účelu se používají 	<p>Mapa ČR</p> <p>Druhy map</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - mít základní znalosti o České republice a její a její zeměpisné poloze v Evropě 	<ul style="list-style-type: none"> - ukázat na mapě části ČR - ukázat na mapě nejdůležitější pohoří, nížiny, řeky, města v naší republice - ukázat ČR na mapě Evropy - ukázat sousední státy - vybavit si jejich název 	<p>Čechy, Morava, Slezsko</p> <p>Pohoří, nížiny, řeky, města v naší republice – informativně podle mapy</p> <p>Hranice státu, sousední státy</p>	<p>VMEGS1, VMEGS2</p>

- sdělit a popsat zážitky z vlastních cest	- popsat vlastními slovy zážitky a poznatky ze svých výletů - ukázat na mapě ČR, kde byl na výletě	Vlastní cestování	Čj VMEGS1
- poznat státní symboly	- přiřadit k obrázkům názvy státních symbolů	Státní symboly	VDO1
- dodržovat pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)	- vlastními slovy vysvětlit, kdo je strýc, teta - vybavit si funkce rodiny	LIDÉ KOLEM NÁS Rodina, vztahy v rodině	
- rozpoznat ve svém okolí nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých	- uvést příklady mezilidských vztahů (kladných i záporných) - vybavit si základní pravidla společenského chování - vyjádřit vlastními slovy pojem – - protiprávní jednání a jeho postih	Chování ve společnosti Právo a spravedlnost	OSV3
- znát základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy	- vybrat základní práva dítěte - rozlišit pojem právo a povinnost - vybavit si práva a povinnosti žáků školy - uvést příklady krizových situací dětí (alespoň 2) - vysvětlit, kdy a proč by se měl žák obrátit na služby odborné pomoci	Práva dítěte Práva a povinnosti žáků ve škole – školní řád Osobní nebezpečí	VDO1, VDO2, OSV3

<p>- rozeznat rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách</p>	<p>- popsat podle obrázku život v pravěku - vybavit si pověst o příchodu Čechů - popsat podle obrázku život ve středověku - vyjmenovat stavby (alespoň 2), které se za vlády Karla IV. postavily</p>	<p>LIDÉ A ČAS Naše vlast v pravěku – lovci mamutů Příchod Čechů – v souvislosti s Polabím a horou Říp Život ve středověku Karel IV. – v souvislosti s hlavním městem</p>	<p>Čj</p>
<p>- vědět o nejvýznamnějších kulturních, historických a přírodních památkách v okolí svého bydliště</p>	<p>- poznat s pomocí kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště</p>	<p>Rožmitálsko – kulturní, historické a přírodní památky</p>	<p>Čj</p>
<p>- uvést zástupce živočišné a rostlinné říše vyskytující se v nejbližším okolí a popsat jejich základní životní podmínky</p>	<p>- vyjmenovat domácí zvířata - ukázat části těla domácího zvířete - vybavit si užitek domácích zvířat - popsat jejich životní podmínky - vyjmenovat (alespoň 5) volně žijících ptáků - ukázat podle obrázku části těla ptáka - rozlišit hmyz na užitečný a škodlivý - ukázat podle obrázku části těla hmyzu - vyjmenovat (alespoň 3) druhy obtížného hmyzu - rozlišit pojem obtížný a škodlivý hmyz - vybavit si způsob života včely - vyjmenovat s pomocí včelí společnosti - vybavit si základní životní projevy rostlin - vybavit si základní životní podmínky rostlin - rozlišit rostliny podle stanoviště - vyjmenovat (alespoň 2) druhy chráněných rostlin</p>	<p>ROZMANITOST PŘÍRODY Domácí zvířata Stavba těla Užitek Ptáci volně žijící v přírodě Chovná ptáci (drůbež) Stavba těla ptáka Užitečný a škodlivý hmyz Stavba těla hmyzu Obtížný hmyz Včela medonosná Základní životní projevy rostlin (dýchání, přijímání potravy, rozmnožování) Základní životní podmínky rostlin (světlo, teplo, živiny, vzduch, voda) Rostliny na zahradě, na poli, v lese, u vody Chráněné rostliny</p>	<p>Pč, EV2, EV4</p>

<p>- zvládat péči o pokojové rostliny a znát způsob péče o drobná domácí zvířata</p>	<ul style="list-style-type: none"> - popsat hnojení pokojových rostlin - upozorovat škůdce pokojových rostlin - vlastními slovy vyjádřit, v jakých podmínkách můžeme chovat drobná domácí zvířata - vybavit si péči o drobná domácí zvířata 	<p>Péče o pokojové rostliny</p> <p>Péče o drobná domácí zvířata</p>	<p>Pč</p> <p>Pč</p>
<p>- uplatňovat zásady ochrany přírody a životního prostředí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlit, proč se má třídit odpad - vybavit si přístup lidstva k ohroženým druhům zvířat - vybavit si význam a vlastnosti vody - popsat rozdíl mezi vodou užitkovou, pitnou a mořskou - popsat podle obrázku oběh vody v přírodě - popsat s pomocí důsledky znečištění vodních toků, půdy, vzduchu - vybavit si význam vzduchu - popsat vlastnosti vzduchu - vybavit si význam půdy - vybavit si s pomocí druhy půd - vybavit si pojem humus a jeho význam pro úrodnost půdy - popsat význam lesů - vyjmenovat (alespoň 2) škůdce lesů - vyjmenovat (alespoň 2) faktory, které zhoršují kvalitu vody, vzduchu, půdy - uvést (alespoň 2) faktory, které mohou zlepšit kvalitu vody, vzduchu, půdy - provést pokus s dopomocí – např. jak dochází k odpařování vody 	<p>Ochrana přírody</p> <p>Voda</p> <p>Oběh vody v přírodě</p> <p>Ochrana vodních toků</p> <p>Vzduch</p> <p>Vítr</p> <p>Ochrana ovzduší</p> <p>Půda</p> <p>Druhy půdy</p> <p>Ochrana půdy</p> <p>Význam lesů</p> <p>Nepřátelé lesů</p> <p>Škodlivé vlivy</p> <p>Ochrana přírody</p> <p>Provádění pokusu dle návodu</p>	<p>EV2</p>

- pojmenovat a popsat orgánové soustavy	- popsat s pomocí jejich funkce - uvést rozdíly mezi mužem a ženou	ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ Orgánové soustavy lidského těla – oběhová, dýchací, trávicí, vylučovací Rozdíly mezi mužem a ženou	
- rozlišit jednotlivé etapy lidského života	- seřadit podle obrázků etapy lidského života - roztrždit lidské rasy	Etapy lidského života Lidské rasy	MuV3
- uplatňovat základní dovednost a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu	- vysvětlit, proč máme chodit na preventivní prohlídky k lékaři - vysvětlit důležitost očkování - vybavit si pojmy – osobní a intimní hygiena - seznámit s pojmem racionální výživa - vybavit si základní péči o nemocného	Péče o zdraví, hygiena Racionální výživa Nejběžnější nemoci a ochrana před nimi	Pč
uplatňovat základní pravidla silničního provozu pro cyklisty	- pojmenovat)nejdůležitější dopravní značky - popsat chování cyklisty u dané dopravní značky	Chování cyklistů v silničním provozu	Tv, OČMU
- poskytnout první pomoc při drobných úrazech a přivolat lékařskou pomoc	- vlastními slovy popsat a ukázat poskytnutí první pomoci při úrazu, zlomenině - vybavit si telefonní čísla na přivolání lékařské pomoci	První pomoc při úrazech	Pč, OČMU
- mít osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek	- vybavit si pojem – návykové látky - na modelových situacích předvést odmítání návykových látek	Návykové látky a zdraví	OSV3

<p>- reagovat přiměřeně na pokyny dospělých při mimořádných událostech</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uvést příklady živelných pohrom - vybavit si chování při živelných pohromách a ekol.katastrofách - vybavit si důležitá telefonní čísla	<p>Ochrana člověka za mimořádných událostí</p>	<p>EV2, OČMU</p>
--	--	--	------------------